

“กินอ้ม นอนอุ่น ฝนดี” สวัสดิการชุมชนตำบลน้ำเกี๋ยน

จากรากฐานการบริหารจัดการที่ดีของชุมชน

ฐานองค์กรการเงิน รูปแบบบูรณาการกองทุน

↳ ก่อตั้ง	1 มกราคม 2549	
↳ สมาชิกเริ่มแรก	1,561	ราย
ปัจจุบัน	1,669	ราย
↳ เงินทุนเริ่มแรก	219,730	บาท
ปัจจุบัน	1,581,747	บาท

ตำบลน้ำเกี๋ยน กิ่งอ. ภูเพียง เป็นหนึ่งในสมาชิก “ฮักเมืองน่าน” ที่มีการจัดการตนเอง โดยบูรณาการทุกเรื่องที่สัมพันธ์กับชีวิตคน และชุมชนให้เป็นหนึ่งเดียวกัน พัฒนาการของน้ำเกี๋ยนได้เติบโต และขยายกิ่งก้านสาขาไปเชื่อมร้อยกับพันธมิตรภาคีในท้องถิ่นและต่างท้องถิ่นได้อย่างไม่รู้จักจบ ช่วงแรกๆที่รู้จักน้ำเกี๋ยนจะได้ยินคำว่า “กินอ้ม นอนอุ่น ฝนดี” ซึ่งเป็นวิสัยทัศน์ของตำบล ภายใต้กระบวนการ บวรศ . คือบ้าน วัด โรงเรียน และสถานีน อนามัย มาร่วมกันแก้ไขปัญหาของชุมชน และจัดทำแผนแม่บทชุมชน ทำให้ชาวบ้านน้ำเกี๋ยนทำงานพัฒนาบนฐานข้อมูลชุมชน รู้ศักยภาพตนเอง ที่จะร่วมกันไปให้ถึงเป้าที่วางไว้ตามวิสัยทัศน์

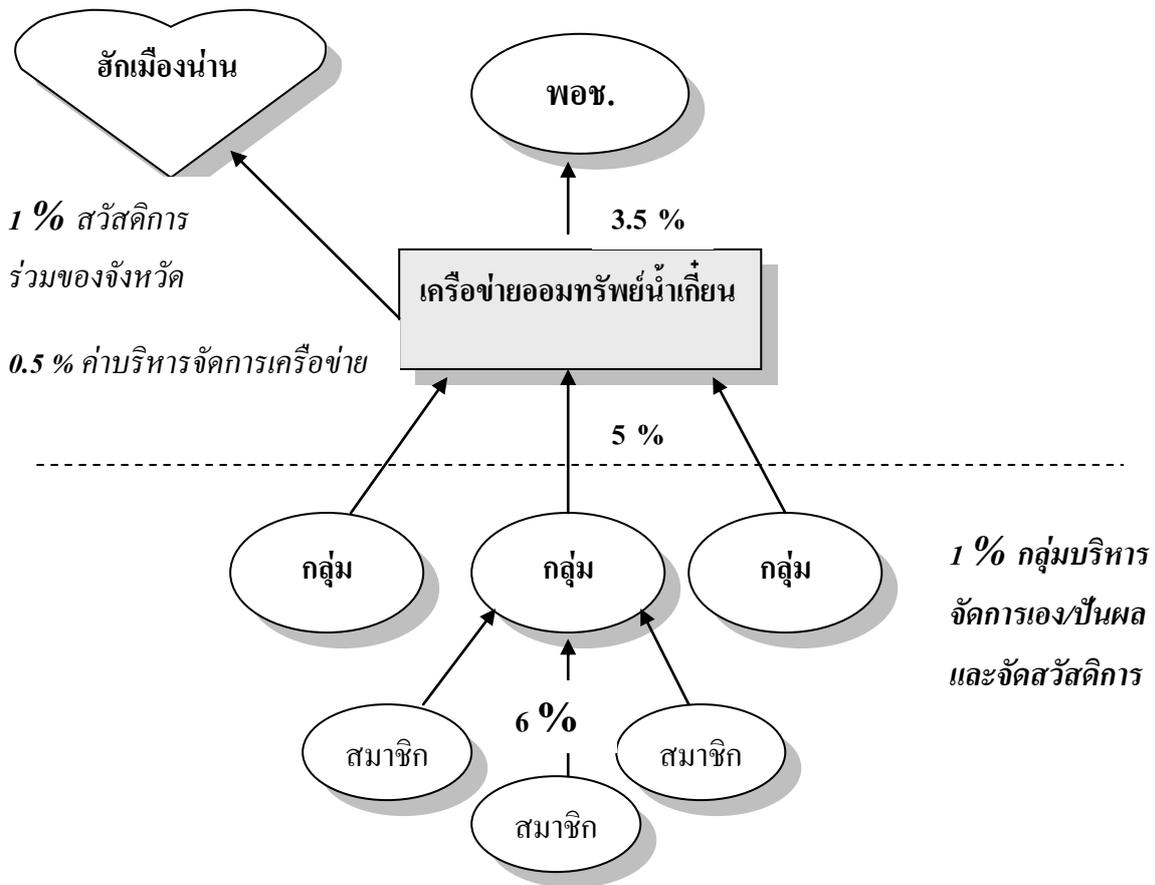
กินอ้ม หมายถึง การมีเศรษฐกิจที่พอเพียง พึ่งพาตนเองได้

นอนอุ่น หมายถึง มีสุขภาพดีด้วยการสร้างสุขภาพ มีการพึ่งตนเองทางด้านสุขภาพ

ฝนดี หมายถึง มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ไม่มีปัญหาสุขภาพจิต ไม่มีหนี้สิน

ซึ่งทั้งหมดก็เป็นเรื่องของการมีสวัสดิการชุมชน เพื่อความมั่นคงในชีวิตนั่นเอง ในวิถีชีวิตชาวบ้านน้ำเกี๋ยนนั้นมีสวัสดิการมาตั้งแต่ดั้งเดิม เช่น สวัสดิการหน้าหมู่บ้าน หรือ สวัสดิการสาธารณะ เช่น บ้านของใครถูกไฟไหม้ หรือป่วยทาลาย ก็จะไปช่วยกันเอาไม้ หน้ำคา ตอก มาสร้างบ้าน หรือมีการออมข้าวปลาอาหารและเงินทองไว้ช่วยเหลือคนยากไร้ ผู้สูงอายุ และเด็กกำพร้า นอกจากนี้ยังมีกองทุนฌาปนกิจศพ เป็นกองทุนที่ทำกันมายาวนาน และเข้มแข็งที่สุด และสวัสดิการอื่นๆอีกมากมายในยุคต่อๆมา

จนมาถึงในปัจจุบันมีการออมเงินในรูปแบบกองทุนที่ชัดเจนขึ้น ก็ยังคิดถึงเรื่องสวัสดิการชุมชน เครื่องช่วยออมทรัพย์ตำบลน้ำเกี๋ยนได้ใช้เงินเชื่อองค์กรร่วม 10 ล้านบาท โดยการสนับสนุนของ พอช . ดำเนินการมาแล้ว 2 ปี สามารถบริหารจัดการตนเองได้ดี ทำให้สมาชิกมีอาชีพที่มั่นคง มีรายได้ ทุกคนสามารถชำระหนี้คืนได้ตรงตามกำหนด มีเงินออม และมีผลกำไร สามารถแตกดอกออกผลไปสู่การจัดสวัสดิการชุมชนที่ชัดเจน เห็นรูปธรรม จึงเป็นเรื่องใหม่ที่เกิดขึ้นในชุมชน ที่เห็นพัฒนาการของน้ำเกี๋ยนเติบโตไปอีกขั้นหนึ่ง และเป็นที่มาของแนวคิดที่ต้องการจะทำกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับตำบล ให้เป็นจริงขึ้นมา จึงจะขอกล่าวถึงประสบการณ์การบริหารจัดการสินเชื่อ ที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นในชุมชน อีกนัยยะหนึ่ง ก็คือการมีสวัสดิการชุมชนในรูปแบบใหม่เกิดขึ้น ดังนี้

ระบบการบริหารจัดการสินเชื่อ

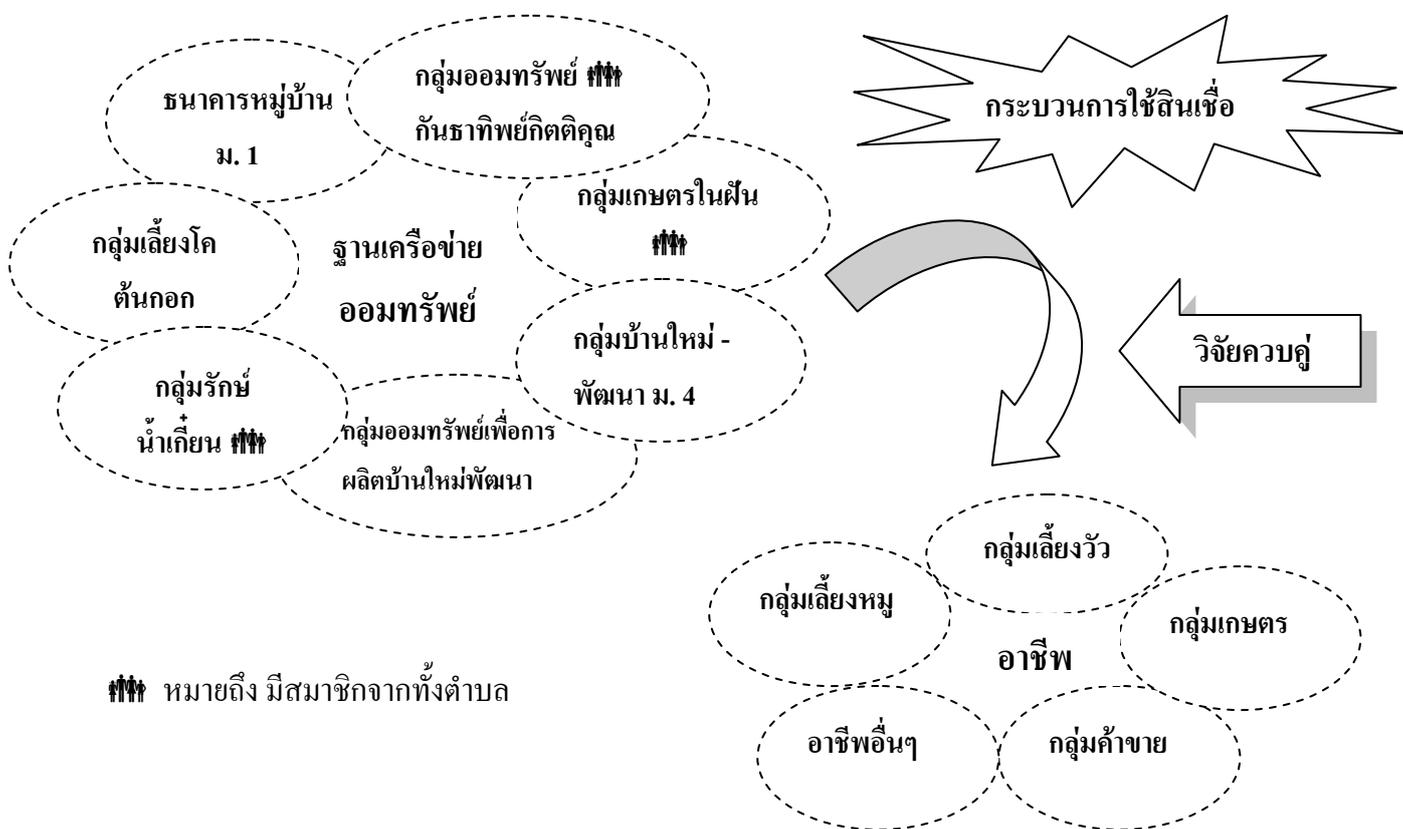
เครือข่ายออมทรัพย์น้ำเกี๋ยนได้เสนอขอใช้สินเชื่อจํานวนรวม จาก พอช . 10 ล้านบาท โดยผ่านการหนุนเสริมจากมูลนิธิอัยการเมืองน่าน เช่นเดียวกับที่มูลนิธิ ขอใช้สินเชื่อไป 5 ล้านบาท และ กลุ่มอัยการนําน้อย 5 ล้านบาท กระบวนการปล่อยกู้สินเชื่อของเครือข่ายออมทรัพย์น้ำเกี๋ยนนั้น จะให้กลุ่มออมทรัพย์ทั้ง 7 กลุ่มทำการกู้ผ่านเครือข่ายฯ และนำไปปล่อยกู้ รวมทั้งดูแลสมาชิกในกลุ่มของตนเอง สมาชิกที่ขอใช้สินเชื่อ จะเสียดอกเบี้ยร้อยละ 6 บาทต่อปี โดยแบ่ง 1 % ของเงินกู้ให้กลุ่มบริหารจัดการเอง ซึ่งนำไปสู่การจัดสวัสดิการชุมชน ส่วนอีก 5 % นำส่งขึ้นไปยังเครือข่ายฯ โดยจะแบ่งอีกเป็น 0.5 % เป็นค่าบริหารจัดการของเครือข่ายฯ , 3.5 % ใช้หนี้กับ พอช. และอีก 1 % หักเข้าร่วมสวัสดิการร่วมระดับจังหวัด (มูลนิธิอัยการเมืองน่าน)

การชำระหนี้ค้ิน

เงินสินเชื่อ 10 ล้านบาท มีกำหนดชำระค้ินภายใน 10 ปี ทางเครือข่ายฯ จะชำระหนี้ค้ิน พอช . ทุก 6 เดือน โดยงวดที่ 2 เพิ่งชำระไปเมื่อวันที่ 8-9 พ.ค. 2548 ที่ผ่านมา แต่ละกลุ่มจะมีหน้าที่รับผิดชอบเก็บเงิน ให้สมาชิกชำระหนี้ค้ินเป็นรายเดือน หรือรายงวด 6 เดือนครั้ง ส่วนใหญ่สมาชิกที่มีอาชีพค้าขาย ทำงานส่วนตัว

จะชำระคืนเป็นรายเดือน ส่วนสมาชิกที่ทำการเกษตร เลี้ยงสัตว์ จะชำระคืนเป็นรายงวด กลุ่มออมทรัพย์ที่มีสมาชิกชำระคืนเป็นรายเดือนก่อนนั้น สามารถนำเงินใช้หนี้มาเป็นทุนหมุนเวียนก่อนได้ โดยปล่อยกู้ยืม กันภายในกลุ่มเป็นระยะเวลาสั้นๆ 3-6 เดือน พอครบกำหนด 6 เดือนจึงส่งเงินทั้งหมดไปยังเครือข่ายๆ อย่างเช่น ธนาคารหมู่บ้าน ม.1 ก็ทำวิธีการเช่นนี้ โดยคิดดอกเบี้ยร้อยละ 1 บาทต่อเดือน พอมีเงินทุนหมุนเวียนนี้ให้สมาชิก คณะกรรมการ หรือคนนอกกลุ่มกู้ยืมอยู่บ้าง ทำให้กลุ่ม มีมีดอกผลกำไรออกเงยขึ้นมาอีกทางหนึ่ง พอครบกำหนด 6 เดือน จึงส่งเงินไปยังเครือข่ายๆ ให้นำไปใช้หนี้รวมอีกต่อหนึ่ง ตั้งแต่ใช้สินเชื่อมา ทุกกลุ่มยังไม่มีใครผิดนัดเลย

ผลที่เกิดขึ้นจากการใช้สินเชื่อ

*** หมายถึง มีสมาชิกจากทั้งตำบล

ในกระบวนการวิจัยหลังการใช้สินเชื่อ ได้มีการจัดแบ่งประเภทกลุ่มอาชีพ เพื่อทำการสำรวจข้อมูลผู้ใช้สินเชื่อทั้งหมด ให้ได้ข้อมูล และเห็นการเปลี่ยนแปลงที่ชัดเจน โดยแบ่งทีมเก็บข้อมูลตามกลุ่มอาชีพต่างๆ

ระดับรายบุคคล

การใช้สินเชื่อ เพื่อปลดหนี้...สร้างอาชีพ และรายได้ให้กับครอบครัว

จากสมาชิก 199 คนที่ขอใช้สินเชื่อ วงเงินประมาณ 15,000 -200,000 บาท ส่วนใหญ่เมื่อได้สินเชื่อองค์รวมนี้แล้ว จะไม่ขอกู้เงินจากแหล่งทุนอื่นอีก ใช้แหล่งเดียวเท่านั้น และแต่ละคนจะนำเงินก้อนที่ได้ไปบริหารจัดการในครอบครัวแตกต่างกันไป “นำเงินไปใช้หลายทาง” บางคนมีสภาพทางการเงินติดลบ เป็นหนี้หลายเจ้า ก็เอาเงินส่วนหนึ่งไปปลดหนี้ก่อนระบบก่อน หนี้ธนาคารบ้าง และแบ่งเงินส่วนหนึ่งมาลงทุนประกอบอาชีพ ส่วนบางคนที่มีเงินทุนเดิมอยู่แล้ว ก็เอาเงินที่ได้ไปต่อยอดซื้ออุปกรณ์ เครื่องมือทำมาหากิน เช่น เครื่องตัดหญ้า , อุปกรณ์เสริมสวย ,รถมือสองรับจ้าง ขายเป็น ขยายกิจการงานของตนเองให้มั่นคงขึ้น ส่วนใหญ่แล้ว จะนำเงินไปลงทุนปัจจัยการผลิตทางการเกษตร

ในกระบวนการวิจัยควบคู่นี้ ได้มีการสำรวจข้อมูลผู้ใช้สินเชื่อ โดยจัดกลุ่มประเภทอาชีพต่างๆที่เกิดขึ้นในชุมชนได้ดังนี้

1. กลุ่มเลี้ยงวัว มีสมาชิกทั้งหมด 84 คน ซึ่งแต่ละคนมีทั้งอาชีพหลัก คือ ทำนา ทำไร่ทำสวน รับราชการ และอาชีพเสริม คือ เลี้ยงสัตว์ กำขาย และรับจ้างทั่วไป สมาชิกกู้เงินสูงสุด 200,000 บาท และต่ำสุด 20,000 บาท ซึ่งสมาชิกทุกคนจะมีประสบการณ์การเลี้ยงวัวเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว เงินสินเชื่อที่ได้จึงนำมาซื้อวัวทั้งเลี้ยงแบบขุนไว้ขาย ,เลี้ยงเพื่อฆ่าและเนื้อขายในตลาดชุมชน และเลี้ยงไว้เป็นแม่พันธุ์เอาลูก โดยต้อง “ลงทุนให้เป็น” คุณอำนาจ ถายอด คนวัยหนุ่มผู้มีประสบการณ์เลี้ยงโคขุนเล่าว่า “เวลาซื้อวัวต้องซื้อตัวที่หย่านมแล้ว และมีรูปร่างอ้วน อายุประมาณ 18 เดือน กำลึงดี แต่ถ้าวัวมีอายุ 2 ปีขึ้นไป ต้องซื้อตัวที่มีรูปร่างผอม เพราะแสดงว่าเป็นตัวแม่พันธุ์ที่ออกลูกไปแล้ว เมื่อนำมาเลี้ยงขุนต่ออีก 4 เดือน ก็สามารถนำไปขายได้ ถ้าเลี้ยงโคขุน จะเลี้ยงไม่เกินครั้งละ 5 ตัว (4 เดือนต่อ 1 ครั้ง) ปัจจุบันขายได้ตัวละ 10,000 -20,000 บาท ได้กำไรตัวละ 2,000 - 3,000 บาท แต่เมื่อก่อนช่วงปี 2530 - 2535 เลี้ยงวัวราคาตก ได้ตัวละ 3,000 - 4,000 บาท ขาดทุน คนจึงออกไปทำงานนอกหมู่บ้านกันมาก” ในชุมชนมีตลาดนัดวัวที่บ้านหนองเต่า โดยพ่อค้ากลุ่มเลี้ยงวัวจะนัดพบกันในวันอาทิตย์ มีการขายและแลกเปลี่ยนวัวกันเป็นประจำ ผู้มารับซื้อจะขนส่งวัวเอง

ลุงเป็ง อุดอ้าย ประธานตำบลก็เป็นคนหนึ่งเลี้ยงวัว เคยเก็บข้อมูลของตนเองพบว่า เวลาเลี้ยงวัวจะเก็บ “ชีวัว” ได้วันละ 6 กิโลกรัม ถ้านำมาตากแดดให้แห้งจะเหลือ 2 กิโลกรัมครั้ง นำมาทำเป็นปุ๋ยคอกแทนปุ๋ยเคมี ใช้ทำการเกษตรในครัวเรือนเท่านั้น ปัจจุบันที่บ้านมีปุ๋ยคอก 4,000 กว่ากิโลกรัม ไว้เป็นต้นทุนการผลิต

เมื่อมีการสำรวจข้อมูลกลุ่มเลี้ยงวัวแล้ว ชุมชนเห็นว่าตนเอง ต้องการการหนุนเสริมในเรื่องใดบ้าง อบต.ก็ได้ช่วยประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาสนับสนุนในเรื่องนั้นๆ เช่น เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ได้มาให้ความรู้แก่ชาวบ้านในเรื่อง การเลี้ยงวัว การดูแลป้องกันโรคอย่างถูกวิธี เป็นต้น ส่วนปัญหาการเลี้ยงวัวนั้น ในช่วงฤดูทำนาจะไม่มีพื้นที่เลี้ยงวัว ประกอบกับพื้นที่ได้ถูกแปลงไปเป็นสวนยางพารากันมากขึ้น และขาดแม่โคพันธุ์

หญ้า ที่ปัจจุบันต้องปลูกหญ้าให้วัวกินแทน ซึ่งได้มีการเสนอแผนงานแก้ไขปัญหาล่าช้าที่รอดำเนินการให้เป็นจริงต่อไป

2. กลุ่มเลี้ยงหมู มีสมาชิกจำนวน 19 คน มีวงเงินกู้สูงสุด คือ 220,000 บาท และต่ำสุด 30,000 บาท สมาชิกขอชำระเงินคืนเป็นรายเดือน 6 คน และรายงวด 13 คน ชาวบ้านน้ำเกี๋น เลี้ยงหมูกันมานาน ส่วนใหญ่ทำเป็นอาชีพเสริม โดยเลี้ยงแบบขุนเพื่อขาย เพราะบางคนเลี้ยงแบบครบวงจร คือ การมีพ่อพันธุ์แม่พันธุ์ และผสมพันธุ์เอง เมื่อได้ ลูกแล้วก็เลี้ยงเพื่อขุนขายเป็นรุ่นๆ มีการปฐมพยาบาลหมูป่วยด้วยตนเอง ในการเลี้ยงขุนขาย จะใช้เวลา 4 เดือน น้ำหนักหมูอยู่ระหว่าง 90-115 กิโลกรัมต่อตัว ปัจจุบันมีเชียงใหม่ในชุมชน 4 เชียงลดการนำเข้าหมูในชุมชนได้มาก และสะอาด ปลอดภัยจากโรคอีกด้วย นอกจากนี้ตลาดในเมืองยังมีอีก 2 เชียงที่ชาวบ้านออกไปขายเอง พ่อค้าแม่ขายฆ่าหมูกันเองในบ้าน ยังไม่มีโรงฆ่าสัตว์ในชุมชน จึงเป็นแผนโครงการที่คิดกันอยู่ อดบต.ได้ประสานให้เจ้าหน้าที่อนามัย , อสม. มาช่วยแนะนำ ให้ความรู้เรื่องการดูแล ป้องกัน รักษา ความสะอาดอยู่เสมอ

3. กลุ่มเกษตรกร มีสมาชิก 50 คน ทำนา ทำไร่ ทำสวน เป็นอาชีพหลัก และเลี้ยงวัวเป็นอาชีพเสริม วงเงินกู้สูงสุดคือ 100,000 บาท และต่ำสุดคือ 20,000 บาท สมาชิกชำระเงินคืนเป็นรายงวด ก่อนหน้านี้ ชาวบ้านปลูกข้าวโพดที่ใช้ทำอาหารสัตว์กันมาก แต่ไม่ได้ผล ราคาข้าวโพดตกต่ำ ใช้สารเคมีกันมาก ต้นทุนการผลิตสูง ปัจจุบันชาวบ้านส่วนใหญ่จึงไม่ทำกันแล้วหันมาปลูกไม้ผล พืชผัก และทำสวนยางพารา กันมากขึ้น อย่างเช่น คุณขงยุทธ ดีคำวงศ์ ประธานธนาคารหมู่บ้าน ม . 1 เป็นเกษตรกรที่หันมาปลูกสวนผัก เป็นหลัก โดยจะวางแผนปลูกผักตลอดทั้งปีว่าช่วงไหน จะปลูกอะไรจึงจะดี ส่วนไม้ผลจะปลูกกระถ่อน ถ้าไย จะต้องรอช่วงเวลาเก็บเกี่ยวผลผลิต ผักที่ปลูกนั้นขายได้ทุกวัน นำไปขายทั้งตลาดในหมู่บ้าน และขายที่ตลาดน้ำแก่น ซึ่งเป็นตลาดขายส่งผลผลิตทางการเกษตรในพื้นที่ แต่ถึงอย่างไรก็ดี โดยรวมแล้วทั้งจังหวัดน่าน ยังปลูกผักไม่พอกิน จะมี อ.ท่าวังผา และอ.ปัว ที่เป็นแหล่งปลูกผักเป็นหลัก เนื่องจากมีสภาพพื้นที่เหมาะสม ส่วนในตำบลน้ำเกี๋นเอง ในการทำแผนชีวิตชุมชนมีการจัดทำบัญชีครัวเรือน 2,700 ครอบครัวยังชุมชนพบว่า ค่าอาหารสดนั้นสูงที่สุด เพราะวิถีชีวิตชาวบ้านตื่นเช้ามาก็ออกไปตลาดกันแล้ว เร่งรีบเรื่องการกินอยู่ ต้องเข้าสวนเข้าไร่ทั้งวัน พอตกเย็นมาก็เวะตลาดอีก

ในช่วงต้นได้กล่าวถึงเรื่องที่ชาวบ้านน้ำเกี๋นหันมาทำสวนยางพารา กันมาก เพราะเคยปลูกข้าวโพดแล้วไม่ได้ผล ประกอบกับเจ้าหน้าที่เกษตร และ อดบต . ส่งเสริมให้ปลูกพืชเศรษฐกิจ โดยเข้าไปใช้ที่ดินสาธารณประโยชน์ปลูกยางพารา กัน จากเดิมพื้นที่นี้เคยเป็นพื้นที่ปลูกหญ้าให้วัวกิน ทำให้ในชุมชนมีหญ้าเลี้ยงวัวน้อยลง จะปลูกหญ้าแซมในสวนยางนั้นก็ยังไม่ทำไม่ได้ เพราะต้นยางเล็กอยู่ เป็นปัญหาเรื่องที่ทำกิน ที่ชาวบ้านและ อดบต . กำลังหาทางแก้ไขกันอยู่ คุณสนธิ สายรอดคำ อดบต . บอกว่า “ในอนาคตตั้งใจว่าจะนำยางพาราที่ได้ ส่งออกไปขายยังตลาดในจีน ดังที่มีโครงการเขตพื้นที่เศรษฐกิจการค้าเสรี FTA ในลุ่มน้ำโขง โดยไม่ต้องขนส่งยางพารามาจากทางภาคใต้ ทางภาคเหนือก็ผลิตได้เช่นกัน ” แต่วิถีการผลิตจะแตกต่างกันออกไป อย่างเช่นที่ อ.นาน้อย ก็มีการปลูกยางพารา แต่ไปกรีดยางกันตอนกลางวัน ในขณะที่ภาคใต้เขาจะกรีดยางกันตอนเช้ามืด เป็นต้น

4. **กลุ่มค้าขาย** มีสมาชิกจำนวน 56 คน มีวงเงินกู้สูงสุด คือ 150,000 บาท และต่ำสุด 30,000 บาท สมาชิกขอชำระเงินคืนเป็นรายเดือน 37 คน และเป็นรายงวด 19 คน แต่ละคนจะขายสินค้าที่แตกต่างกัน ดังนี้ การขายผักสด ทั้งปลูกเอง หรือรับซื้อมาจากตลาดในชุมชน , การขายอาหารสำเร็จรูป กับข้าว ขนม ทั้งขายปลีกในตลาด และขายส่งให้พ่อค้าแม่ค้าจากตำบลชุมชนที่ใกล้เคียงไปขายต่อ การขายของชำ รวมแล้วการขายสินค้า 3 จำพวกที่กล่าวไป จะมีรายได้ที่เป็นกำไรเฉลี่ย 3,000 บาทต่อเดือน นอกจากนี้ยังมีคนขายล็อตเตอรี่ทั้งในและนอกชุมชน ซึ่งมีรายได้โดยเฉลี่ย 7,000 บาทต่อเดือน ส่วนอีกจำพวกหนึ่งคือ การขายวัสดุทางการเกษตร และการรับซื้อผลผลิตแล้วนำไปขายต่อในเมือง จะมีรายได้เฉลี่ย 150,000 บาทต่อฤดูกาล

หลังจากการใช้สินเชื่อ มีร้านค้ามากมายเกิดขึ้นในชุมชน แข่งขันกันขาย ทำให้ผู้ซื้อมีโอกาสเลือกซื้อสินค้าได้มากขึ้น บางร้านเพิ่งเปิดใหม่ ได้ลดราคาสินค้า เพื่อดึงดูดใจลูกค้า อย่างเช่น ปลากระป๋องราคา 12 บาท ลดเหลือ 9 บาท แต่ถึงอย่างไร ร้านค้าชุมชน หรือ “ศูนย์สาธิตการตลาดก็ยังคงอยู่ได้ มีสมาชิกมาซื้อสินค้า เพราะได้เงินปันผล และมีสวัสดิการที่ดีกว่า นอกจากนี้บางคนก็ขายของรถเร่ และเข้าไปขายในตลาด

กรณีตัวอย่างของ นางสาวรุ่ง จากเดิมเป็นคนยากจนที่สุดในชุมชน ไม่มีใครกล้าค้าประกันรับรอง แต่พอได้เข้ามาเป็นสมาชิกขอใช้สินเชื่อ ก็นำเงินไปลงทุนซื้อรถกระบะเก่าคันเล็กๆ มาบรรทุกผักที่ตนเองปลูกไว้ไปขายในเมือง ขากลับก็เอาสินค้าจากในเมืองที่ไม่มีในชุมชนมาขายชาวบ้านอีกต่อหนึ่ง ทุกวันนี้มีรายได้ที่เป็นกำไร 400 บาทต่อวัน สามารถชำระหนี้ได้ตามกำหนดไม่ขาด และมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

5. **อาชีพอื่นๆ** มีสมาชิกจำนวน 19 คน มีวงเงินกู้สูงสุดคือ 220,000 บาท และต่ำสุด 15,000 บาท สมาชิกขอชำระเงินคืนเป็นรายเดือน 11 คน และเป็นรายงวด 8 คน สมาชิกผู้ใช้สินเชื่อมีอาชีพที่หลากหลายมากขึ้น อาชีพที่เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เด่นๆ คือ ช่างเสริมสวย มี 2-3 คน ที่นำเงินไปเปิดร้านของตนเอง ซื้ออุปกรณ์ต่างๆครบครัน ทันสมัย มีลูกค้าอยู่ตลอดตั้งแต่เช้าจรดเย็น มีรายได้เฉลี่ย 350 บาทต่อวัน ส่วนอีกอาชีพหนึ่งคือ ช่างซ่อม ทั้งซ่อมรถ ซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้าต่างๆ คนในชุมชนก็ไปใช้บริการ ซึ่งฝีมือก็ใช้ได้ และมีราคาถูกกว่านำไปซ่อมในเมือง ที่เสียค่าเดินทางอีกด้วย

ระดับกลุ่ม/ชุมชน

“การใช้สินเชื่อ บนฐานการออม ... นำไปสู่การจัดสวัสดิการชุมชน”

กลุ่มออมทรัพย์ทั้ง 7 กลุ่ม มีสมาชิกประมาณ 350 คน ในจำนวนนี้มีสมาชิกที่ขอใช้สินเชื่อองค์รวม 199 คน โดยมี 21 คนที่ขอกู้แล้วไม่มีหลักทรัพย์ค้ำประกัน “บางคนก็จนจริงๆ ไม่มีใครเชื่อถือ ให้เครดิต แต่เขาสามารถเข้าร่วมเป็นสมาชิกใช้สินเชื่อได้โดยใช้ใจ ค้ำประกันกันเอง ให้วงเงินกู้ประมาณ 30,000- 50,000 บาท” เดิมทีสมาชิกอาจจะเคยออมเดือนละ 10-20 บาท แต่เมื่อใช้สินเชื่อแล้ว ต้องออมอย่างต่ำเดือนละ 100 บาท ถือเป็นกฎระเบียบข้อหนึ่ง เพื่อให้เมื่อสมาชิกชำระหนี้ไปแล้ว ก็ยังคงมีเงินเหลือเก็บออมเป็นทุนอยู่ ดอกผลกำไรจากเงินออม เงินปล่อยกู้ของกลุ่มออมทรัพย์และอีก 1 % จากเงินกู้สินเชื่อองค์รวมที่หักให้กลุ่ม

บริหารจัดการกันเองนั้น ส่วนหนึ่งได้เฉลี่ยปันผลคืนให้กับสมาชิก และนำมาจัดสวัสดิการชุมชน โดยแต่ละกลุ่มจะมีสวัสดิการชุมชนที่แตกต่างกันไป

อย่างเช่น ธนาคารหมู่บ้าน ม. 1 มีสมาชิก 38 คน แบ่งเป็นสมาชิกที่ขอใช้สินเชื่อ 30 คน เมื่อกู้ยืมก้อนนี้แล้ว จะไม่กู้ยืมจากแหล่งอื่นอีก และเปิดโอกาสให้เพื่อนสมาชิกอีก 8 คนที่เหลือมีสิทธิกู้ยืมเงินจากกลุ่มได้ก่อน ซึ่งเป็นการแบ่งปัน เกื้อกูลกัน ไม่เอาัดเอาเปรียบกัน ทางกลุ่มได้จัดสวัสดิการในกรณีที่สมาชิกเจ็บป่วย เข้านอนโรงพยาบาล จะช่วยเหลือค่าเยี่ยมไข้ คนละ 300 บาทต่อปี นอกจากนี้ยังสมทบได้จากกองทุนหมู่บ้าน 400 บาทต่อปี ,กลุ่มแม่บ้าน 200 บาทต่อปี ,กลุ่มเสี้ยว 300 บาทต่อปี และสวัสดิการระดับจังหวัด “มูลนิธิฮักเมืองน่าน” (คนละ 20 บาทต่อปี) จ่ายให้ 400 บาทต่อปี ในกรณีที่สมาชิกของทุกกองทุนที่กล่าวมา “เมื่อเจ็บป่วย นอนโรงพยาบาล ก็จะได้สวัสดิการค่าเยี่ยมไข้หลายแห่งนั่นเอง”

เมื่อกล่าวถึง “กลุ่มเสี้ยว” จึงเป็นที่น่าสนใจว่าคนเหล่านี้คือใคร ทำอะไร ...กลุ่มเสี้ยว คือชาวบ้านตำบลน้ำเกียนที่เกิดในปี พ.ศ. เดียวกัน เป็นรุ่นเดียวกัน มารวมกลุ่มกัน หรือ “รวมรุ่น” กันซึ่งโดยส่วนใหญ่ก็จะเป็นเครือญาติ รู้จักกันหมดทุกหมู่บ้าน มาทำกิจกรรมสาธารณประโยชน์ ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง เวลามีงานบุญ งานประเพณีต่างๆก็จะ “เอาแรงช่วยกัน” แบ่งงานกันว่ารุ่นไหนจะรับผิดชอบทำอะไรบ้าง เมื่อเพื่อนรุ่นเดียวกันเกิดปัญหาเดือนร้อน ก็ช่วยเหลือกัน อย่างเช่น กรณีเจ็บป่วยนอน โรงพยาบาลก็จะระดมเงินช่วยเหลือ เป็นต้น

จากกลุ่มเสี้ยวรุ่นต่างๆนี้ ทำให้ก่อเกิด “กลุ่มรักษาน้ำเกียน” ขึ้น เป็นการรวมตัวของสมาชิกรุ่นที่เกิดปี 2518-2520 มาทำกิจกรรมออมทรัพย์และจัดสวัสดิการร่วมกัน “ไม่ว่าจะอยู่หมู่บ้านไหน ก็เป็นสมาชิกกลุ่มได้ หากเป็นคนรุ่นเดียวกัน” กรณีเช่นนี้ ทำให้เกิดคำถามว่า ถ้าเป็นสมาชิกหลายคน กลุ่มออมทรัพย์ จะมีสิทธิใช้สินเชื่อองค์กรรวมได้หลายแห่งหรือไม่ ...คำตอบ คือ สมาชิกทุกคนมีสิทธิใช้สินเชื่อองค์กรรวมจากกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเท่านั้น แต่เป็นสมาชิกฝากออมเงินได้หลายกองทุนไม่จำกัด และรับสวัสดิการจากหลายแห่งได้เช่นกัน ซึ่งต้องเป็นไปตามระเบียบของกลุ่มออมทรัพย์นั้นๆ คณะกรรมการของแต่ละกลุ่ม จะมีการตรวจสอบข้อมูลระหว่างกัน ซึ่งโดยปกติแล้วชาวบ้านจะรู้จักกันทุกหมู่บ้าน และทั่วทั้งตำบล

เมื่อแต่ละกลุ่มได้จัดสวัสดิการชุมชนขึ้นมา เห็นว่าตนเองสามารถทำได้จริง จึงเกิดแนวคิดจะทำ “กองทุนสวัสดิการระดับตำบล” ขึ้นมา จากฐานต่างๆที่มีอยู่ในแต่ละหมู่บ้าน ลุงเป็ง อุดอ้าย ประธานตำบลกล่าวว่า “อยากให้ทั้งตำบลได้มีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน และทำร่วมกันให้ เกิดความเข้มแข็งก่อน” ดังนั้น ดอกผลกำไร 1 % ของเงินกู้สินเชื่อองค์กรรวม ที่เคยจะมีแผนจะนำไปสมทบกับ “กองทุนสวัสดิการระดับจังหวัด” (มูลนิธิฮักเมืองน่าน)เป็นจำนวนเงิน 25,000 บาทนั้น ชุมชนเห็นว่า ส่วนกลางยังบริหารจัดการได้น้อย การจัดสวัสดิการยังไม่กว้างและทั่วถึง ตำบลจึงต้องการบริหารจัดการด้วยตนเองในเรื่อง การจัดสวัสดิการชุมชน เกิด แก่ เจ็บ ตาย ให้ครอบคลุมทุกคนในชุมชน ที่ไม่ใช่เพียงสมาชิกเท่านั้น รวมถึงคนด้อยโอกาส คนตกทุกข์ได้ยากด้วย “เพราะบางคนจนจริงๆ ไม่มีเงินจะมาออม จึงไม่ได้สวัสดิการเหมือนอย่างคนอื่นเขา” ในขณะเดียวกันก็ไปแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ช่วยกันหนุนเสริมสวัสดิการชุมชนระดับจังหวัด โดยทำไป เรียนรู้ไป ร่วมกัน เพื่อให้กองทุนสวัสดิการ ชุมชนในระดับต่างๆ มีฐานรากมีความเข้มแข็ง และเติบโตไปด้วยกันอย่างยั่งยืน

จากกระบวนการการใช้สินเชื่อของชาวบ้านน้ำเกี๋ยน ที่มีประสบการณ์ทำแผนชุมชน นำมาปรับใช้ควบคู่การทำงาน ทำให้เกิดการลดหนี้ และสร้างรายได้เพิ่มขึ้นมา มีอาชีพที่มั่นคง สร้างทุนของชีวิต ด้วยการออม ในอีกด้านหนึ่งจึงเป็นการพัฒนาองค์กรการเงินให้เข้มแข็งและเติบโตขึ้น อันนำไปสู่การจัดสวัสดิการชุมชนกิด แก่ เจ็บ ตาย เพื่อความมั่นคงของชีวิต ขบวนการงานพัฒนาของบ้านน้ำเกี๋ยน จึงขับเคลื่อนไปอย่างต่อเนื่อง และมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันอย่างครบวง จรในวิถีชีวิตชุมชน สามารถเชื่อมประสานภาคีท้องถิ่นได้อย่างดี แผนของชุมชนทุกเรื่อง ก็คือ แผนงานของ อบต . ที่ต้องการจะสนับสนุนให้ชุมชนเป็นแกนหลักในการพัฒนานั้นเอง นอกเหนือจากเรื่องที่ชุมชนทำไม่ได้ อบต . ก็จะช่วยประสานดำเนินการให้ นอกจากนี้ยังสามารถเชื่อมโยงกับ ยุทธศาสตร์จังหวัด ผู้ว่า CEOs ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานราชการ องค์กรพัฒนาเอกชน และเครือข่ายองค์กรชุมชนต่างๆอย่างต่อเนื่องทั้งในลักษณะของการสนับสนุน และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน “ตำบลน้ำเกี๋ยน” จึงเป็นต้นแบบการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นที่ดีเสมอมา